

Pojem ezoterika má široké značenie – od pomenovania rôznych praktík (mágia, veštenie, horoskopy, chiromantia, kartomantia, a i.), až po konkrétnu formuláciu religionistiky. Prvý raz sa slovo ezoterika objavilo v knihe Jacques Mattera - Histoire critique du Gnosticisme et de son influence (1828).

2.1 Ezoterika

V súčasnosti sa titulom ezoterický zvyknú označovať:

- **okultistickú literatúru** (spolu s vydavateľmi), zahŕňajúcu v sebe prvky východných náboženstiev, New age; **skryté učenie, gnosticizmus**, ktorý sa v prírodných a náboženských doktrínach snaží nájsť akýsi hlbší, skrytý zmysel - cesta, ktorá hľadá skôr mystické a symbolické vyjadrenia, než doktríny; historický

synkretizmus

európskeho kresťanstva, judaizmu a islamu, ktorý v sebe oživoval grécku uzavretú filozofiu a prejavoval sa rôznymi formami: kresťanskej Kabaly, okultnej renesančnej filozofie, alchýmie, paracelsizmu, rosicrucianizmu, teozofie a inými okultnými a iluminátskymi prúdmi.

No samotná prax ezoteriky má omnoho hlbšie korene. Pramene môžeme nájsť už v druhom storočí v Ríme, kde pod tlakom politickej moci, kedy vládcovia Ríma v mene Pax Romanum rozširujú panteón o božstvá národov, ktoré si podmanili, narastá nábožensky synkretizmus. V tomto podhubí sa formuje helénska gnóza. Jej patrónom je Hermes (On je bohom umelcov ale i

zlodejov). Spája nezlučiteľné, zmieruje protirečivé, stáva sa symbolom voľného spájania vecí, ktoré spolu nesúvisia. Po ňom aj toto učenie nesie meno ako hermetizmus. S tým súvisí aj skrytá túžba človeka po niečom mystickom, tajuplnom. Vládnuce náboženstvo, poznajúc pôvod a dôsledky týchto praktík, však nič z toho nedovoľovalo.

Ak by sme sa ešte vrátili k významu slova ezoterika, tak označuje tajnú náuku určenú zasväteným, ktorá slúži na získavanie zdravia, šťastia, sebaznania a na sebazdokonalenie. Ide o systém uvedomelého prenikania do fyzického a duševného stavu človeka. Pred väčšinou ľudí skryté poznanie, prístupne len určitému okruhu ľudí, ktorí sú tomu zasvätení určitým obradom. V tomto chápaní mágia znamená poznanie síl ľudskej duše a spôsoby ich vedomého používania. Ezoterické učenie v klasickom zmysle je vždy skrytým učením. Príkladom tejto utajenosti môže byť stredoveká, dodnes existujúca ezoterická spoločnosť rozenkruciánov. Avšak takéto utajovanie ezoteriky na konci dvadsiateho a začiatku dvadsiateho prvého storočia je už len úbohou minulosťou. Súčasná ezoterika je verejná. Tajné učenie sa stáva verejným. Verejným a všeobecným v tom najhrubšom zmysle slova – stáva sa tovarom. Dnes je azda viac utajené pre mnohých klasické učenie Cirkvi ako tajné učenie ezoteriky. Je ponúkané všade a jej rozvoju pomáhajú skoro všetky médiá.

Jedným z akýchsi vedeckých podkladov ezoteriky bola, i je, tzv. **okultná filozofia**. Knihu s týmto nadpisom vydal v roku 1533 Henrich Kornel Agrippa. Po stručnom prehľade knihy možno objaviť sféru záujmu ezoteriky sústreďujúci sa na nasledovné oblasti:

prírodná mágia; štyri elementy (oheň, voda, zem, vzduch) – ich kvalita, kompozícia, prítomnosť a pôsobenie na duše a mravy; duša sveta a jej vzťah k ostatným bytiam a dušiam; okultné vlastnosti vecí

a ich pôsobenie; závislosť života sveta a človeka od nebeských telies (a zverokruhu); vzťah prirodzených vecí a ich schopnosť nakloniť si vyššie sily (konkrétne nazývané božstvá) s cieľom získať dary, kvality a iné schopnosti; jedy, lekárstva a ich schopnosť priniesť lásku a iné potrebnosti;

čarodejníctvo a iné okultné praktiky

spojené s oživovaním mŕtvych i pod. nezvyčajnými schopnosťami; vášne; zaklínania.

Moderný pohľad na okultizmus i záujem oň sa nijako neodlišuje od Agrippovej ponuky.

Hlavné charakteristiky ezoteriky, v zhode aj so spomenutými oblasťami okultnej filozofie, možno podľa A. Faivre zhrnúť do nasledovných bodov:

1. vzájomná súvislosť všetkého v tomto svete a čase s predošlými udalosťami a s druhým svetom, mýtmi so skutočnosťou, histórie s prírodou a pod.
2. živé prostredie či príroda, ktorá nie je chápaná ako súhrn jednotlivých bytí, ale ako živý celok, v ktorom prebiehajú vlastné vzťahy, sympatie a antipatie a pod.
3. predstavivosť (imaginácia) a sprostredkovanie (mediácia) – viera v transcendentné bytosti, typu anjelov, ktoré sprostredkovávajú človeku vyššie poznanie; to on môže spoznať a prijať na základe predstavivosti, ktorá sa chápe ako schopnosť rozumu otvoriť sa a prijať toto vyššie poznanie
4. skúsenosť premeny (transmutácie), spôsobená obsiahnutým vyšším poznaním, vedie k akémusi znovuzrodeniu, povýšeniu človeka.

Záujem o ezoteriku zo strany jej štúdia ako náboženského prúdu sa intenzívnejšie začal v 60. rokoch 20. storočia a ešte silnejšie na konci 20. st

2.2 Iné prúdy súvisiace s ezoterikou

Keďže má ezoterika dlhoveké a široko-spoločenské pôsobenie, možno k nej prirátať rôzne prúdy filozofie a náboženstva, ktorých hlavné črty zodpovedajú, alebo napodobňujú niektorú z ezoterických charakteristík uvedených vyššie.

Kresťanstvo a okultizmus 3 - Ezoterika

Napísal P. Lukáš Mizerák

Piatok, 15 Október 2010 07:18

